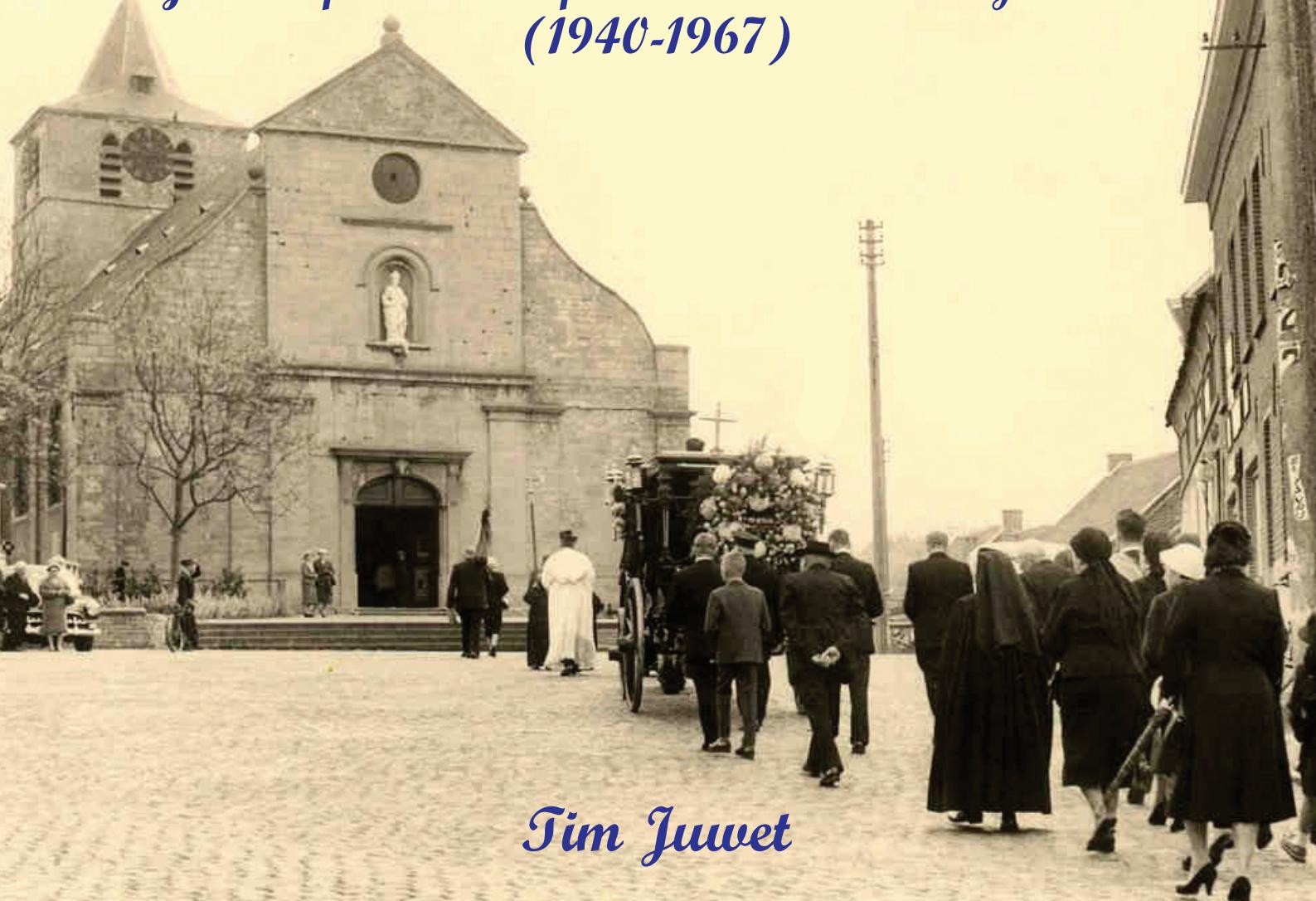

Goede schapen volgen hun herders

*De Gooikse plattelandsparochie tussen oorlog en concilie
(1940-1967)*

Tim Juwet

Een uitgave van de Heemkundige Kring van Gooik

Goede schapen volgen hun herders

*De Gooikse plattelandsparochie tussen
oorlog en concilie (1940-1967)*

Tim Juwet

Een uitgave van de Heemkundige Kring van Gooik

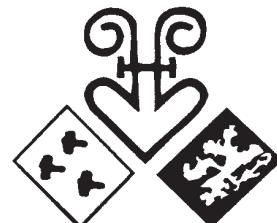
Goede schapen volgen hun herders

© Tim Juwet

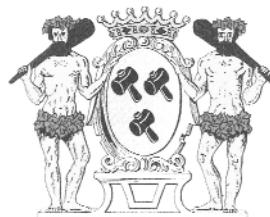
Uitgave van de Heemkundige Kring van Gooik 2008

Druk: ABC

D/2008/4794/1

HEEMKUNDIGE KRING
VAN GOOIK

Met dank aan onze “financiële steuners” (zie achteraan) en het gemeentebestuur van Gooik.

CIP

Titel: Goede schapen volgen hun herders

Auteur: Tim Juwet

Vormgeving: Johnny Van Bavegem

Administratie en sponsoring: Jean-Paul De Loecker

Uitgever: Heemkundige Kring van Gooik VZW

220 blz., 21 x 21 cm, 1ste druk

In de reeks: Bijdragen tot de Gooikse Geschiedenis - deel 19

ISBN: 978-90-809552-5-7 - NUR 693 - SISO 987.4

Doelgroep: Inwoners van Gooik en omgeving

Trefwoorden: Gooik, mondelinge overlevering, kerk, Sint-Niklaas, parochie, pastoors

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever of betrokken auteur.

De auteur is verantwoordelijk voor de inhoud en illustratie van zijn bijdrage, tenzij anders vermeld.

Algemene inleiding

Als voorzitter van de Heemkundige Kring van Gooik ben ik fier dit werk te kunnen inleiden. In onze reeks "Bijdragen tot de Gooikse geschiedenis" is dit deel 19 en dat getuigt van het feit dat we in de afgelopen jaren al heelwat in verband met onze gemeente mochten publiceren.

Meestal was dat van mensen die al wat 'gevorderd' van leeftijd waren, maar ditmaal is het een werk van een jonge medewerker van onze Kring, met name Tim Juwet. Het is bijna verwonderlijk dat een jongeman van midden twintig al dergelijk werk aflevert, ook al is het zijn thesis. Het werk getuigt van een maturiteit die je niet altijd aantreft bij jonge mensen, als het gaat over opzoeken van de geschiedenis van het eigen dorp: heel veel bronnen werden geraadpleegd, mensen geïnterviewd, documenten kritisch onderzocht. Om tenslotte te komen tot een geheel waarin geschiedenis en eigen commentaar tot een sluitend geheel worden gebracht. Je moet het maar kunnen!

Dit boek leest bijna als een roman: vanaf de eerste pagina's wordt men meegetrokken door de vlotte stijl en door het 'verhaal' zelf: de geschiedenis van twee pastoors in een bepaalde periode van de Gooikse Sint-Niklaasparochie. In een mooi gesstructureerd geheel wordt veel duidelijk gemaakt: hoe het godsdienstig leven in het midden van de twintigste eeuw was én evolueerde in een landelijke gemeente, onder invloed van twee mensen - pastoors - die het toen voor het zeggen hadden op godsdienstig (én ander) gebied. Voor diegenen die het nog meegemaakt hebben is het een terugkeer in hun eigen tijd, voor de anderen een mogelijkheid om zich de toestanden van die tijd voor te stellen.

In ieder geval werd op deze wijze weer een stuk Gooikse (parochie)geschiedenis vastgelegd, ook al is het een beperkte periode. Maar het is niet zo maar een periode, het is een scharniermoment in het godsdienstig leven van de moderne mens (Gooikenaar) geworden en dat zijn de belangrijkste momenten. Als ieder van ons zo'n moment probeert vast te leggen in de geschiedenis van zijn/haar dorp, dan zijn we al heel ver.

Dank aan Tim dat hij dit werk heeft willen verrichten: het onderwerp van zijn thesis lag in zijn eigen omgeving, zijn eigen dorp. Meerdere jonge historici zouden de moed moeten hebben om dit te doen!

Dank aan alle andere mensen die geholpen hebben om dit werk te voltooien, ze worden ook door Tim vermeld. Voor onze Kring mogen onze medewerkers Jos De Smedt (tekst en informatie) en Johnny Van Bavegem (layout) zeker niet vergeten worden. Zonder hen zou dit zeker niet op deze manier kunnen afgewerkt worden.

Dit werk wordt uitgegeven ter gelegenheid van Openmonumentendag 2008 op zondag 14 september 2008.

Jean-Paul De Loecker

augustus 2008

Voorwoord

Amper zestig jaar is het geleden dat ongeveer de helft van de Gooikse parochianen nog wekelijks ter kerke ging, dat de pastoor op één zondag nog meer dan duizend gelovigen mocht verwelkomen, dat de mis en de gezangen nog in het Latijn waren. Het was een tijd van massa-manifestaties, van strijd om de christelijke school, van processies en zondagslief, van begrafenissen- en huwelijksliturgie in eerste, tweede of derde klasse. Het was echter ook een tijd van gehoorzaamheid aan de pastoors en onderpastoors, de herders die hun kudde zouden leiden naar het eeuwige heil. Het lijkt intussen een ver vervlogen tijd, waarvan hier en daar nog restanten zijn blijven bestaan, die nu ofwel als een soort hedendaagse folklore worden beleefd, ofwel nog menig parochiaan met enige nostalgie aan zijn kindertijd doen terugdenken. De tijden zijn veranderd, zo lijkt het.

Met dit boek, dat een uitgave is van mijn licentiaatsverhandeling van 2006, heb ik het verhaal willen schrijven van de Gooikse parochianen en van de Gooikse priesters tussen 1940 en 1967. De vele interviews, in combinatie met de bronnen en het fotomateriaal, hebben het mij mogelijk gemaakt de tijd van toen te herbeleven. De vele gesprekken met de parochianen en de zoektocht doorheen het bronnenmateriaal zijn een rijke ervaring geweest. Ik ben blij dat ik destijs de kans kreeg om mijn proefschrift over mijn eigen dorp te schrijven.

Graag wil ik dan ook nogmaals een woord van dank richten aan mijn promotor professor dr. Lieve Gevers, die mij deze kans geboden heeft. Dankzij de vele gesprekken en raadgevingen hebben we het onderzoek destijs tot een mooi einde gebracht. Ik dank ook E. H. Jos De Smedt, oud-pastoor van Gooik, voor de wijze raad en de lange gesprekken over het verleden. Dank ook aan de kerkraad, de parochieploeg en de pastoor van Gooik St.-Niklaas voor de toegang tot de archieven en het vertrouwen dat zij daarbij in mij hebben gesteld. Gelukkig kon ik ook rekenen op Louis Vandenneucker voor het scannen van de vele foto's. Uiteraard wil ik alle mensen bedanken die door een gesprek, een getuigenis, het verschaffen van fotomateriaal of het aanreiken van documentatie, het onderzoek hebben ondersteund. Tenslotte wil ik zeer speciaal de mensen van de Heemkundige Kring bedanken, die het mogelijk hebben gemaakt om het verhaal van onze parochie nu uit te geven, met in het bijzonder Johnny Van Bavegem, die vele uren heeft gespendeerd aan de lay-out van dit werk.

Tim Juwet

Inhoud

Algemene inleiding	3
Voorwoord	5
Inhoud	6
1 Inleiding.....	9
1.1 Opzet.....	9
1.2 Problemen en keuzes.....	11
1.3 De bronnen	13
1.3.1 Documenten van de kerkfabriek	13
1.3.2 De parochieregisters.....	14
1.3.3 Documenten van de pastoor / parochie	14
1.3.4 Dekenale visitatieverslagen	15
1.3.5 De gemeenteraadsverslagen.....	16
1.3.6 Foto's, devotie- en doodsprentjes en audiovisueel materiaal	16
1.3.7 Documenten van de verenigingen en de mondeline gegetuigenissen.....	16
2 Gooik, een eeuwenoude parochie	18
2.1 Middeleeuwse bronnen en de abdij van Nijvel	18
2.2 Het stevenisme	21
2.3 Sint-Bernardus	22
2.4 De kloosterschool	25
2.5 Parochie Strijland: 'Moeilijke geboorte', 'vechtscheiding' of 'slechte erfenis'?	26

3 De pastoors en hun entourage	31
3.1 De pastoors	31
3.1.1 De priesteropleiding en het priesterbeeld vóór 1960	31
3.1.2 Pastoor Walravens	34
3.1.3 Pastoor D'Hoe	41
3.2 De pastorie en zijn bewoners	45
3.3 De onderpastoors	48
3.4 De kerkraad en het bureel der kerkmeesters	58
3.5 Het kerkpersoneel	60
3.5.1 De kosters en de orgeltrappers	60
3.5.2 De zangers	64
3.5.3 Ander personeel	68
3.6 De kloosterzusters	70
3.6.1 De congregatie en de roepingen	70
3.6.2 Het onderwijs	74
3.6.3 De rol van Moeder Eleonore en het klooster tijdens de bezetting	76
3.7 Strijland versus Gooik?	80
3.8 De relatie met de hogere geestelijken	81
4 De dorpspolitiek: Vloek of zegen?	83
4.1 De kerkelijke overheid hoopt op steun	83
4.2 Politieke en parochiale tragedie	85
4.2.1 Het tijdperk van Everaet: de gouden jaren?	85
4.2.2 De stormachtige verkiezingen van 1952-1953	89
4.2.3 De rol van de geestelijkheid in de verkiezingen	89
4.3 De gevolgen op parochiaal vlak	98

5 De kerkpraktijk en de volksdevotie	103
5.1 De liturgische diensten	103
5.1.1 Algemene evolutie van de liturgie (1903-1963)	103
5.1.2 Het vieren van de H. Mis en de sacrale ruimte	105
5.2 De devotionele praktijken	116
5.2.1 De Mariaverering en de ‘kapellencultuur’	116
5.2.2 Processies, biddagen en andere hoogtepunten	121
5.2.3 De broederschap van de H. Bernardus	126
5.3 Het sacramenteel leven	128
5.3.1 Het doopsel	128
5.3.2 Het vormsel en de eerste en plechtige communie	132
5.3.3 Het huwelijk en de huwelijksmoraal	135
5.3.4 De biecht- en communiepraktijk, de H.-Hartbonden en de Eucharistische Kruistocht	141
5.3.5 De priesterwijdingen	146
5.3.6 Bij het levenseinde	154
6 De pastorale thema’s en de Katholieke Actie	158
6.1 Wereld- en kerkbeeld en pastorale thema’s	158
6.2 De Gooikse Katholieke Actie (KA)	162
6.2.1 De beginjaren van de verschillende groeperingen	162
6.2.2 Spanningen	172
6.3 Een bijzondere vorm van Lekenapostolaat: Het Marialegioen	181
6.4 Mobilisatie voor de Schoolstrijd	184
6.5 Volksmissies en parochieblad: vergelijking	191
Besluit	193
Bibliografie	197
Lijst van afkortingen	208